

Žák jako subjekt vzdělávání

Žák jako objekt x subjekt

Determinanty při vstupu do vzdělávání

Faktory žákovské úspěšnosti

Zuzana Šalamounová, ÚPV FF MU

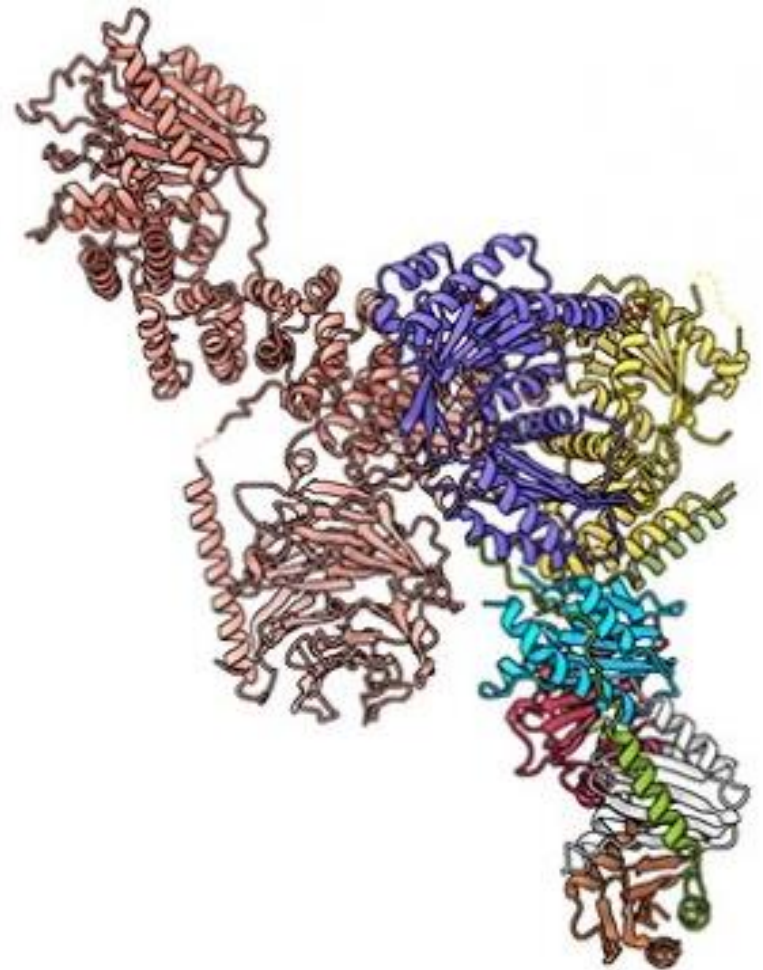
Cíle

- Studenti rozumí tomu, jaký je rozdíl mezi žákem jakožto objektem a subjektem vzdělávání
- Studenti dokáží vyhodnotit, jaké faktory na straně žáků a na straně instituce školy se promítají do žákovské úspěšnosti a jakým způsobem
- Studenti dokáží poznatky ohledně žákovské diverzity uplatnit v návrhu konkrétních opatření

objekt

subjekt

Třída vs. žáci

Třída vs. žáci

Determinanty na straně žáků

Determinanty na straně žáků – POHLAVÍ, GENDER

NAPŘ.

DREXLEROVÁ, Anna (2018). Kluků je škoda, holky na to nemají: genderové aspekty v hodnocení nejslabších žáků třídy.

JARKOVSKÁ, Lucie a Kateřina LIŠKOVÁ (2008). Genderové aspekty českého školství.

POTUŽNÍKOVÁ, Eva a Jana, STRAKOVÁ (2006). Rozdíly ve vědomostech a dovednostech českých chlapců a děvčat na základě zjištění mezinárodních výzkumů.

Determinanty na straně žáků

Determinanty na straně žáků - NÁRODNOST

Národnostní menšiny v ČR:
slovenské, ukrajinské, polské, vietnamské,
německé, ruské, maďarské, romské

Zdroj:

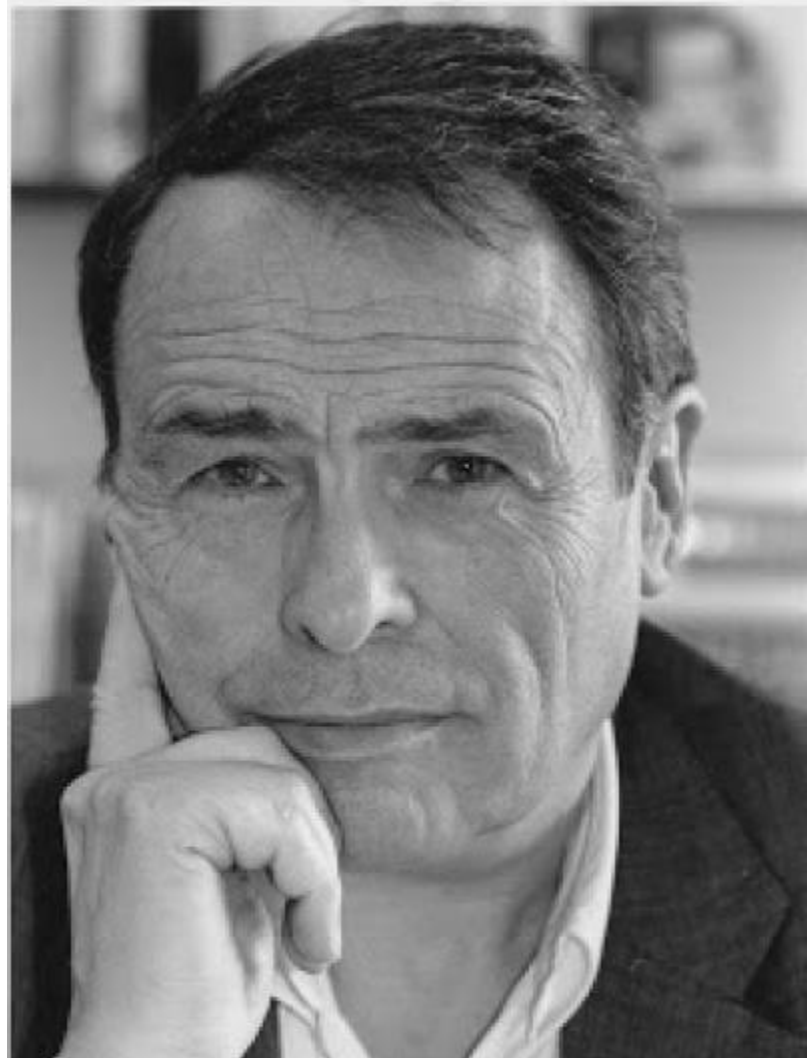
Zákon č. 273/2001 Sb. Zákon o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů

Determinanty na straně žáků

kulturní kapitál
(Pierre Bourdieu)

- ekonomický kapitál
- sociální kapitál

(Institucionalizovaný KK
– doklady o výšce KK)

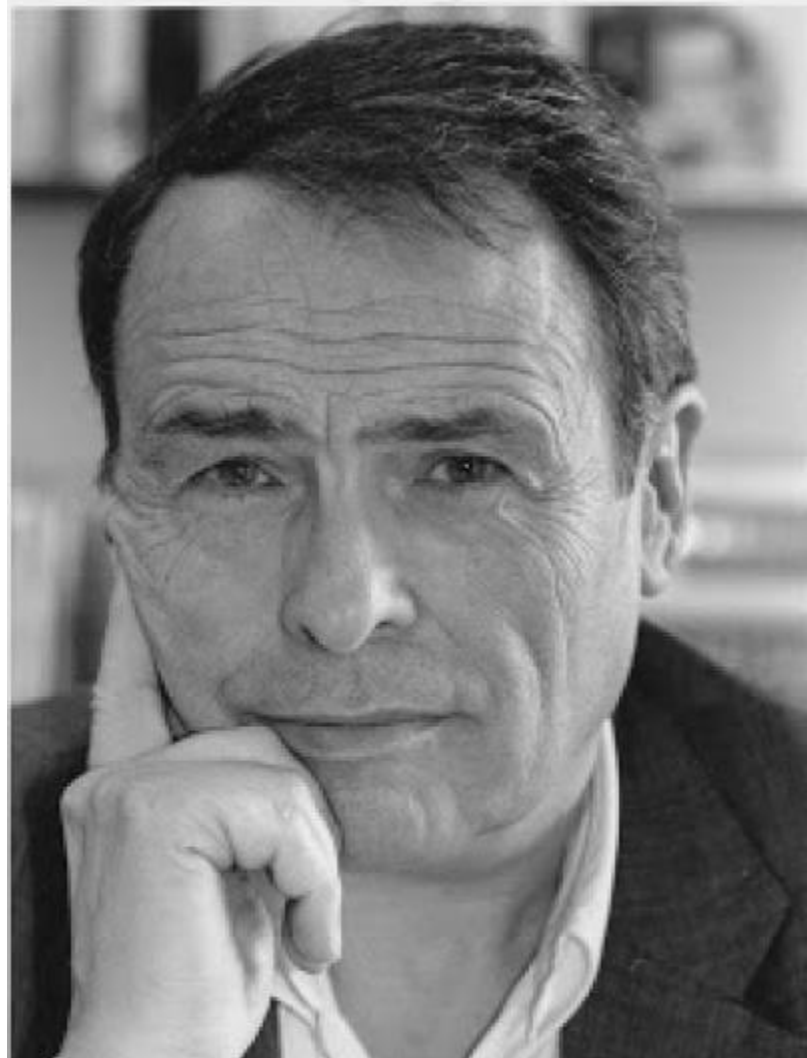
Determinanty na straně žáků

= institucionalizované široce sdílené kulturní signály (postoje, preference, formální vědění, jednání, statky, oprávnění), které tvoří předpoklady k dosažení určitého sociálního statusu

Ekonomický kapitál = hmotný (odlišné vybavení domácností, materiální výbava jedince a jeho rodiny)

Sociální kapitál = nehmotný (kontakty, známosti, orientace v různém prostředí).

Zásadní je role rodinného zázemí.

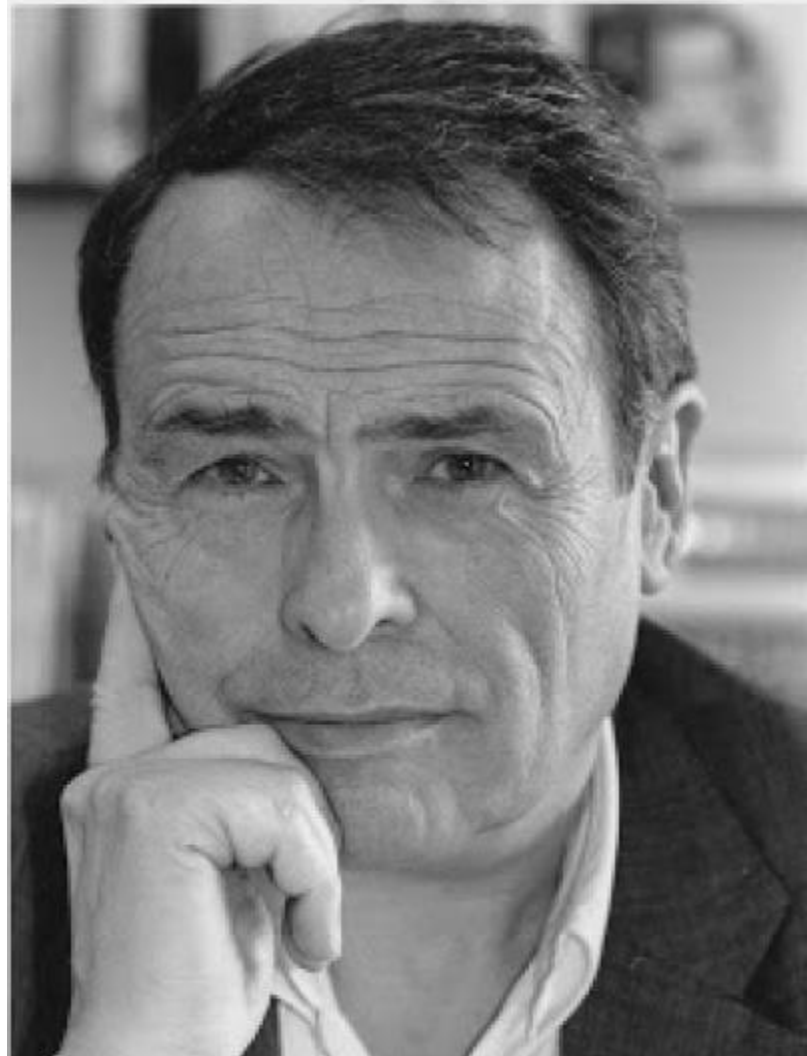

Determinanty na straně žáků

Katrňák, T. (2004). *Odsouzení k manuální práci*. Praha: SLON.

Katrňák, T., Fučík, P. (2010). *Návrat k sociálnímu původu: Vývoj sociální stratifikace české společnosti v letech 1989 až 2009*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Anderle, V. (1999). Nepotopitelná třída. *Biograf 18-19*, 41–60.

Determinanty na straně žáků

Dominantní jazykový kód
(Basil Bernstein)

-rozvinutý kód

-omezený kód

Determinanty na straně žáků

To, jakým způsobem lidé hovoří (výběr slov, gramatika, výslovnost), vypovídá o jejich sociální identitě

-s určitým způsobem mluvení jsou asociována určitá přesvědčení a stanoviska, ačkoli jazyk je neutrální

Např. Knausová, I. (2002). Ověření platnosti Bernsteinovy teorie jazykové socializace v českém prostředí, *Pedagogická orientace* 2, 99-107.

Determinanty na straně žáků

6. Intelligence – dispozice pro myšlení a učení

-IQ není pouze dědičné
(fluidní vs. krystalická intelligence, Cattell)

Determinanty na straně žáků

Sociální teorie inteligence – užitečnost v prostředí

Gardner: mnohočetná inteligence

řečová, jazyková

logicko-matematická

prostorová

hudební

pohybová

interpersonální

intrapersonální

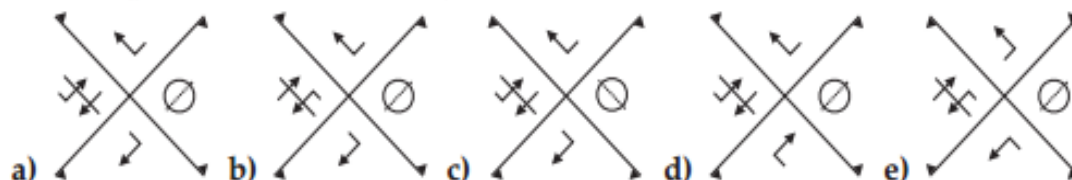
9 Ustálené víceslovné pojmenování s přeneseným významem se označuje jako frazém. Která z následujících možností je nejvíce blízká správnému výkladu frazému *šalamounské rozhodnutí*?

- a) řešení zdánlivě jednoduchého sporu, které nakonec není výhodné ani pro jednoho z jeho účastníků
- b) řešení složité situace, kdy nezbývá než překročit hranice etiky
- c) rozhodnutí, ke kterému se dospělo po dohodě všech zúčastněných stran
- d) moudré a nečekané řešení zdánlivě neřešitelného sporu
- e) rozhodnutí, které výrazně straní jednomu z účastníků konfliktu

22

Určete, jak bude vypadat výsledná podoba kresby v zadání, pokud ji otočíme o 180 stupňů ve směru hodinových ručiček.

Determinanty na straně žáků

Učební styl = svébytné postupy při učení

-Do velké míry souvisí s určitou smyslovou citlivostí (vizuální, verbální nebo kinestetický typ)

Faktory uvnitř vzdělávacího systému

Jaké faktory působí na úspěšnost
žáka uvnitř vzdělávacího systému a
jakým způsobem?

Faktory uvnitř vzdělávacího systému

Typizace žáků ze strany učitelů (Brophy a Good)

Sebenaplnující
proroctví

Faktory uvnitř vzdělávacího systému

uspořádání vzdělávacího systému
(diferenciace, složení žáků ve třídě)

Tab. 2: Věk prvního rozdělení dětí do výběrových a nevýběrových škol

země	věk první selekce
Rakousko, Německo	10
Česko, Slovensko, Maďarsko, Turecko	11
Mexiko, Belgie, Nizozemsko, Švýcarsko	12
Lucembursko	13
Itálie, Korea	14
Řecko, Portugalsko, Francie, Irsko, Japonsko, Polsko	15
Norsko, Austrálie, Kanada, Dánsko, Finsko, Island, Nový Zéland, Španělsko, Švédsko, Velká Británie, Spojené státy	16

Faktory uvnitř vzdělávacího systému

klima školní třídy a školy

kvalita školy

složení učitelského sboru

Úkol

Vyberte si jeden z výše uvedených faktorů, který může vést k odlišným vzdělávacím příležitostem či výsledkům na straně žáků, a vymyslete, jak byste s ním pracovali v rámci vlastního pedagogického působení.

Cíle k ověření

- Studenti rozumí tomu, jaký je rozdíl mezi žákem jakožto objektem a subjektem vzdělávání
- Studenti dokáží vyhodnotit, jaké faktory na straně žáků a na straně instituce školy se promítají do žákovské úspěšnosti a jakým způsobem
- Studenti dokáží poznatky ohledně žákovské diverzity uplatnit v návrhu konkrétních opatření